

ACROCEPHALUS

Ornitološki suplement Biološkega vestnika

dvomesečno glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije,
Jugoslavija

bimonthly journal of Bird watching and bird study association of Slovenia,
Yugoslavia

naslov uredništva
editorial address

61000 Ljubljana, Langusova 10

urednik
editor

Iztok Geister
64202 Naklo, Pokopališka 13
tel. 064 47170

uredniški svet

dr. Matija Gogala, Janez Gregori,
Boris Kryštufek, dr. Sergej D. Matvejev,
Dare Šere, dr. Andrej Župančič

oblikovalec
designer

Iztok Geister

tipkanje
typing

Olga Sobočan

lektorja
lectors

Janko Kovačič (za slov. - for slov.)
Hinko Ciglič (za angl. - for angl.)

tisk
print

Sitotisk Janja & Andrej Košir
64209 Žabnica, Zgornje Bitnje 277

cena

500 din za številko

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE - JUGOSLAVIJA
BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA - YUGOSLAVIA

naslov
address

61000 Ljubljana, Langusova 10

predsednik
president

Rudolf Tekavčič
61351 Brezovica, Poštna 15
tel. 061 653506

podpredsednik
vicepresident

dr. Andrej Župančič
61000 Ljubljana, Veselova 10
tel. 061 216974

tajnik
secretary

Tomi Trilar
64000 Kranj, Pot v Bitnje 12
tel. 064 21806

blagajnik
treasurer

Dare Šere
61000 Ljubljana, Langusova 10
tel. 061 262017

žiro račun

50101-678-73884

izvršilni odbor
executive board

Franc Bračko, Janez Gregori, Peter Grošel,
Tomaž Jančar, dr. Sergej D. Matvejev, Slavko
Polak, Borut Štumberger, Rudolf Tekavčič,
Tomi Trilar, Jana Vidic, dr. Andrej Župančič

letna članarina

2000 din za posameznike (do 16 let 100
din, za dijake in študente 1000 din)
in 20000 din za ustanove.

Industrijski objekt kot prebivališče za ptice

Industrial complex as birds habitat

Peter Grošelj

Splošno je znano, da s posegi človeka v naravo, še posebej, če gre za t.i. infrastrukturne objekte, ki so trajnega značaja, prihaja do velikih sprememb, med drugim tudi v ornitofavni določenega območja. Sestavek obravnava ptice, predvsem gnezdilce, v takem v nekaj letih povsem spremenjenem okolju.

V Godoviču je Slovenijales Idrija leta 1980 zgradil povsem novo sodobno žago z vso spremljajočo infrastrukturo, od nove ceste, vodovoda, trafo postaje, kanalizacije, čistilne naprave, kotlovnice, sušilnic, lupilne linije za holodovino, spremljajočih skladišč za hlodovino in deske do objekta za nadaljnjo predelavo lesa. Skupna površina naštetih objektov je nad 8 ha, večina površin okrog objektov je asfaltiranih. Objekt leži na nadmorski višini 757 m, 1,5 km jugovzhodno od vasi Godovič v naravni kotanji, ki so jo domačini poimenovali Mrzlica. Zaradi temperaturne inverzije je kraj hladen, do bližnje vasi, ki leži na nadmorski višini 594 m, višje na grebenu, je pozimi razlika tudi do 8°C. Jutranje slane so možne že ves oktober, včasih pa še cel mesec prej. Še bolj neugodne so pomladi, sneg skopni šele aprila. Mnoge spomladanske ohladi vse do sredine maja se končajo s snegom (leta 1987 je zadnji sneg pobelil 14. maja), možnost slane in jutranjih temperatur pod 0°C pa je še v prvem tednu junija. Po tem obdobju, ki je tudi vetrovno, pa hitro nastopi pravo poletje.

Objekt je zgrajen na močno prepustnem apnenčastem terenu razgibanega reliefa, ki je bil kasneje zravnan. Pred tem je bil poraščen s travo slabše kvalitete, ki so jo okoličani deloma kosili, deloma pa pasli živino. Od grmovja je prevladovala leska, od drevja pa posamezne smreke in lipe. Od ptičev so bili tu gnezdilci: rumeni strnad *Emberiza citrinella*, drevesna cipa *Anthus trintalus*, in rjavi srakoper *Lanius collurio*.

Svojevrsten pečat novemu okolju, ki je nastalo z zgraditvijo žage, daje velik hrup, ki je posledica obratovanja delovnih in obdelovalnih strojev ter velikega dovoza in odvoza lesa. Letno pripelje hlodovino in drug material približno 2400 kamionov, okoli 2500 kamionov pa odpelje trame, deske, polizdelke in lesne ostanke.

Še večji neprestani hrup povzročajo ventilatorji za odesavanje žagovine in sekancev, ventilatorji sušilnic in dva sekalna stroja za lesne odpadke. Letno se na žagi predela ca. 40.000 m³ lesa.

V takem, na prvi pogled za ptice neprijaznem okolju pa živi, se prehranjuje in razmnožuje kar precejšnje število ptic.

Ptice, glede na navezanost na navedeno območje, sem razdelil na več skupin:

1. ptice, ki gnezdiijo na področju žage in se tu tudi prehranjujejo, brez povezave z ostalimi (zunanji) biotopi,
2. ptice, ki gnezdiijo na področju žage, hrano pa iščejo v okolici,
3. ptice, ki gnezdiijo v okolici, hrano pa iščejo na področju žage,
4. ptice na preletu, ki kot počivališče uporabljajo območje žage,
5. redke vrste, opazovane na področju žage ali v neposredni bližini.

Vrsta /število parov Species/number of pairs	1983	1984	1985	1986	1987
1. Bela pastirica Mota- cilla alba	18	17	22	15	16
2. Šmarnica Phoenic- huros ochruros	12	18	18	20	15
3. Mestna lastovka De- lichon urbica	5	7	8	8	10
4. Kmečka lastovka Hi- rundo rustica	8	7	8	6	5
5. Škorec Sturnus vulgaris	5	5	5	5	5
6. Velika sinica Parus major	2	1	3	2	2
7. Domači vrabec Passer domesticus	-	-	1	2	4

Tabela 1: Gnezdilke s področja žage

Table 1: Breeders within the complex of the saw-mill

Glede na prejšnjo razdelitev spadajo vse gnezdilne vrste v prvo skupino, saj gnezdiijo in se hranijo na žagi (in nad njo) neodvisno od prejšnjega okolja z izjemo škorcev, ki se hranijo izključno na bližnjih travnikih, in domačih vrabcev, ki se hranijo deloma zunaj območja, deloma znotraj žage. Celo velike sinice, ki smo jih navajeni v povsem drugačnih okoljih, dobijo dovolj hrane med hlodovino in deskami.

Gnezdišča, ki so jih uporabljale posamezne vrste v letu 1987:

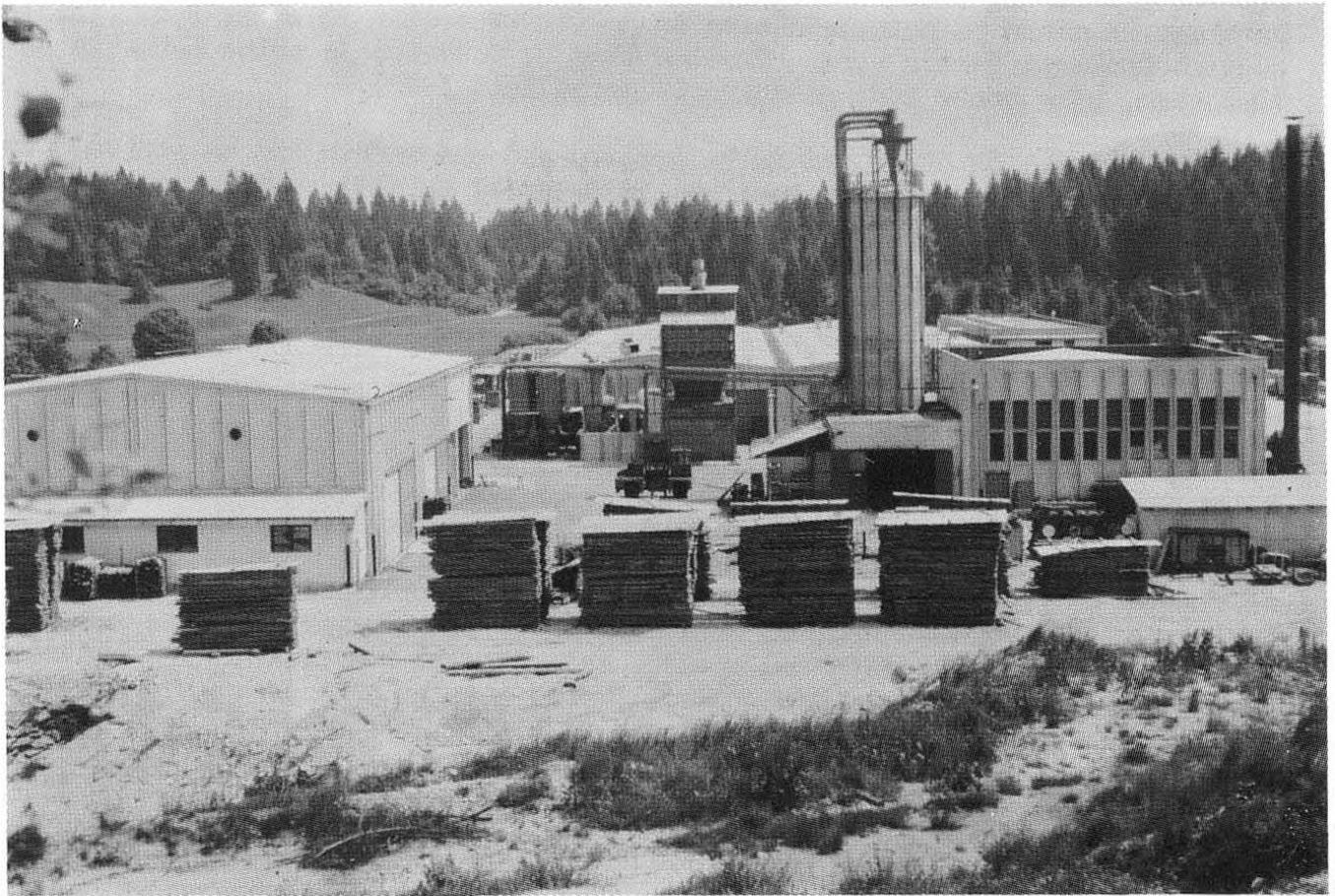
- Bela pastirica: kope desk (10 parov), zložaji hlodov (4 pari), skladovnice palet (2 para)
- Šmarnica: kope desk (8 parov), zložaji hlodov (7 parov)
- Mestna lastovka: nadstreški pri sušilnici (8 parov), sortirna lopa (2 para)
- Kmečka lastovka: nadstreški pri sušilnici (3 pari), žagalnica (2 para), pod salonitno streho decimirnice (2 para), pod salonitno streho lupilne linije (2 para)
- Velika sinica: razpoka v betonskem stebru (1 par), kovinski nosilec za ustavljanje hlodov ob lupilni liniji (1 par)
- Domači vrabec: pod pločevinasto obrobo na strehi sušilnice (2 para), v gnezdu mestne lastovke (2 para).

Mestna lastovka se kaže kot konkurent kmečki lastovki; mnoga gnezda kmečkih lastovk iz prejšnjih let so bila nadgrajena, ker so jih zasedle mestne lastovke, kmečke pa očitno niso našle primernih mest za gradnjo novih gnezd (glej tabela 1, porast mestnih in upadanje števila kmečkih lastovk!). Zanimivi sta dve gnezdi mestnih lastovk, zgrajeni v polzaprtih prostorih, zgrajeni sta odprto kot pri kmečki lastovki.

	1983	1984	1985	1986	1987
Bela pastirica Motacilla alba	28.2.	2.3.	8.3.	3.3.	12.3.
Šmarnica Phoenichuros ochruros	3.3.	21.2.	8.3.	26.2.	10.3.
Škorec Sturnus vulgaris	28.2.	5.3.	24.2.	21.2.	14.2.

Tabela 2: Datumi prvih pomladnih opazovanj

Table 2: Dates of the first spring observations

21. Žaga podjetja Slovenijales v Godoviču (P.Grošelj)
21. Saw-mill at Godovič (P.Grošelj)

22. 23. Skladišče hlodov in zložaji desk, priljubljeni gnezdišči bele pastirice in šmarnice (P.Grošelj)
22. 23. Repository of logs and stack of planks - the favourite nesting places of White Wagtail and Black Redstart (P.Grošelj)

V tretjo skupino sem uvrstil ptice, ki jim novo okolje nudi prehranjevalne možnosti, gnezdiijo pa drugod v okolici: po peščenih nasipih se s semenjem lapuha, kislice in potrošnika hranijo repniki *Carduelis cannabina*, grilči *Serinus serinus*, liščki *Carduelis carduelis*, zelenci *Chloris chloris*.

Ograjo okrog tovarne uporabljajo v času gnezdenja kot priljubljeno počivališče: *Lanius collurio*, šmarnice *Phoenichuros ochruros*, rumeni strnadi *Emberiza cit-*

rinella, prosniki *Saxicola torquata* (1 par). Na deponijo ljubja in med ostane hrane iz menze pa prihajajo sive vrane *Corvus cornix* in srake *Pica pica* ter občasno krokarji *Corvus corax*. Okolica žage v Godoviču je edina lokacija na Idrijskem, kjer srake tudi gnezdi (7 parov leta 1987).

V četrti skupini so ptice, ki se na preletu občasno zadržujejo na področju žage ali v neposredni bližini: ob pomladni in jesenski selitvi so to siva pastirica *Motacilla cinerea* in rumena pastirica *Motacilla flava*, siva predvsem v II. in III. ter X. in XI., rumena pa v IV. in V. ter VIII. mesecu. Ob lužah na hlodišču je bil večkrat opazovan mali martinec *Tringa hypoleucos*, v letu 1987 dva primerka še lo. junija.

Manj je redkih vrst, ki jim očitno take ekstremne razmere ne ustrezajo niti za občasno zadrževanje:

29.9.1985 - rdečegrlica cipa *Anthus cervinus* 1 primerek

27.11.1984 - golob duplar *Columba oenas* 1 primerek

23.1.1984 - snežni strnad *Plectrophenax nivalis* 2 primerka

22.8.1985 - rdečenogi martinec *Tringa totanus*

Kot je iz sestavka razvidno, se nekatere vrste, ki so se prilagodile novemu, urbaniziranemu in tehniziranemu okolju, zelo uspešno razmnožujejo. Gnezdišča v prej naštetih objektih jim omogočajo skoraj popolno zaščito pred vremenskimi vplivi in pred naravnimi plenilci. Edine izgube zaroda nastajajo pri belih pastiricah in šmarnicah, ker včasih gnezdijo prav v paketih lesa, ki so namenjeni za predelavo ali prodajo.

Ostane pa odprto širše ekološko in ornitološko favnistično vprašanje, ali vse našete vrste odtehtajo prej živeče, čeprav manj številne vrste na tem območju.

SUMMARY

Industrial Complex as bird habitat

The author deals with an industrial complex (8 ha), a modern saw-mill at Godovič near Idrija, situated 575 m above sea level. The environment is characteristic for its industrial bustle and heavy traffic of various vehicles. In this environment the following birds were breeding from 1983 to 1987: White Wagtail Black Redstart, Swallow, House Martin, Starling, Great Tit, and House Sparrow. Especially White Wagtail and Black Redstart adapted to this industrial environment extremely well, although they occasionally lose their clutches.

Peter Grošelj
65281 Spodnja Idrija 53

Mladič čopaste kukavice *Clamator glandarius* najden v bližini Skadarskega jezera

Young Great Spotted Cuckoo *Clamator glandarius*, recovered in the vicinity of Lake Skadar

Borut Štumberger

Po nekajdnevnem potovanju vzdolž s turisti natrpane jadranske magistrale sem dne 20.7.1982 preko Petrovca na moru prispel k Skadarskemu jezeru. Še isti dan sem obiskal kolega, ki je ta čas služil vojaški rok ob letališču pri Titogradu v kraju Golubovci. Na desni strani ceste pred mostom v smeri letališča me je pozdravila kolonija vsaj 25 parov čebelarjev *Merops apiaster*. Da bi pa moje prvo snidenje s čebelarji ne ostalo le površno doživetje, je za to poskrbela dobrih lo metrov od gnezditvene stene sedeča črnogorska gospodinja, ki je tam mirno pletla. Med opravljanjem obveznih formalnosti na prijavnici mi je kolega spotoma iz kasarne prinesel že delno operjenega na videz bolehnega mladiča čopaste kukavice, s katerim so se še maloprej igrali vojaki.

Ta afriški prirepek je prestal dvodnevno vožnjo do doma, nato pa je mesec dni prežival v kletki ob koloradskih hroščih in drugih insektih do dokončnega operjenja.

Takšen je sedaj v študijski zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije pod inventarno številko 1832:

Clamator glanadarius (♀), juv.

Celotna dolžina: 293 mm

A = 173 mm

T = 28,5 mm

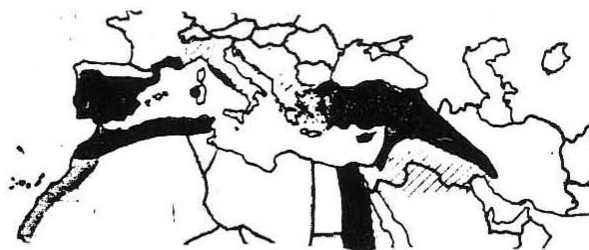
C = 140 mm

R = 23-7,6-7 mm (dol./šir./viš.)

24. Mladič čopaste kukavice, najden 20.7.1982 v Golubovcih v Črni gori (B.Štumberger)

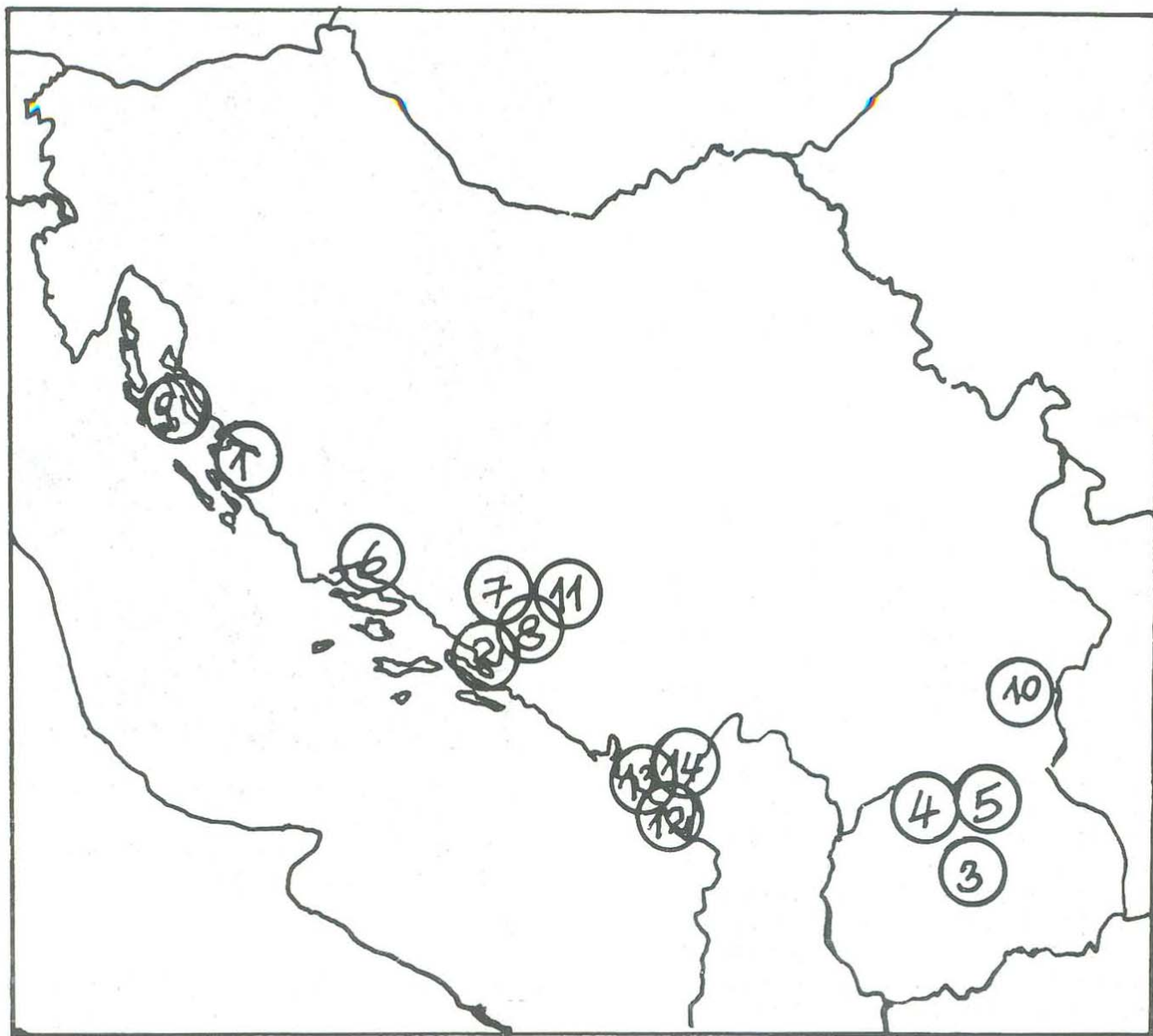
24. Young Great Spotted Cuckoo, Montenegro, July 1982 (B.Štumberger)

Slika 1: Razširjenost čopaste kukavice
Figure 1: Distribution of the Great Spotted Cuckoo

Slika 2: Predgnezditvena selitev čopaste kukavice (Truffi, 1983)
Figure 2: Prenuptial migration of Great Spotted Cuckoo (Triffi, 1983)

Slika 3: Odkritja čopaste kukavice v Jugoslaviji:

Figure 3: Recoveries of the Great Spotted Cuckoo in Yugoslavia:

1. Nin, 8.5.1889; 2. Opuzen, 17.3.1913; 3. Veles, 9.5.1927; 4. Skopje, 14.-17.5.1952; 5. Skopje, 15.5.1953; 6. Split, 14.4.1977; 7. Čapljina, 1.5.1958; 8. Čapljina, 1959; 9. Pag, 4.7.1960; 10. Vlasina, 1961; 11. Hutovo blato, 21.6.1967; 12. Vranjina, 10.4.1974; 13. Zeta, 4.6.1974; 14. Golubovci, 20.7.1982.

Podobno kot kukavica *Cuculus canorus* tudi ta vrsta afriške kukavice parazitira. Je gnezditveni zajedalec ptic iz družine uran, ki je samo južno od Sahare prešel k drugim krušnim staršem, namreč škorcem. Evropski gnezditveni areal širi že nekaj desetletij. Z izjemo nekaj sporadičnih gnezditv v Bolgariji, Grčiji in Italiji je nekoč gnezdila le na Iberijskem polotoku. Po letu 1940 je redno pričela gnezditi po mediteranskem jugu Francije

(Levêque, 1968).

S svojim pojavljanjem je čopasta kukavica že od prejšnjega stoletja burila duhove ornitologov na območju današnje Jugoslavije. Prevsam v srednji in južni Dalmaciji, pa tudi v Makedoniji. Catalogus faunae Jugosla-viae ne navaja podatkov o gnezdenju. Gnezditve v Hercegovini, severni Makedoniji in južni Črni gori (S.D. Matvejev, V.F. Vasić, 1973) so vprašljive (označeni z vprašajem).

10.4. in 4.6.1974 je O.Vizi opazoval čopasto kukavico ob Skadarskem jezeru, prvič na otoku Vranjina in drugič blizu železniške postaje Zeta. Opazovani ptici je ustrelil. Izkazalo se je, da sta bili obe samici z razvitimi jajčniki. Ker na tem področju, lahko bi rekli, mrgoli sračjih gnezd pa tudi gnezd sive vrane je precej, je lahko upravičeno domneval, da čopasta kukavica ob Skadarskem jezeru gnezdí oziroma parazitira. S tokrat opisano najdbo mladiča je ta domneva končno potrjena.

Potem ko so mladiči speljani, se pogostokrat zaletijo. Tako so posamezne klateže opazovali celo na Shetlandskem otočju, Finskem in Vzhodni Nemčiji (Lèvéque, 1968). V Alpah so jo nekajkrat videli v Švici in Avstriji (Bauer, 1971). Kdaj jo bomo opazili pri nas? Torej obročevalci sračjih gnezd pozor!

V delu o pojavljanju afriške kukavice v Liguriji (Italija) avtor na podlagi 66 podatkov od leta 1821 domneva, da opazovane ptice v Ligurijo priletijo preko Francije in Španije (Truffi, 1983). S krepitvijo francoske gnezditvene populacije je vse več opazovanj severno in vzhodno od gnezditvenega areala (Bauer, 1971).

LITERATURA

- Bauer, K., (1971): Der Häherkuckuck *Clamator glandarius* in Österreich, *Egretta*, Jahrg. 14, Heft 2, Seite 41-43
- Levéque, R. (1968): Über Verbreitung, Bestandvehrmehrung und Zug des Häherkuckucks *Clamator glandarius* (L.) in Westeuropa. *Orn.Beob.* 68, 43-71.
- Matvejev, S.D., V.F. Vasić, (1973): Catalogus faunae Jugoslaviae.
- Truffi, G., (1983): Il Cuculo dal ciuffo, *Clamator glandarius*, in Liguria. *Riv.ital.Orn.*, 53 (1-2):15-23.
- Vizi, O., (1975): Nalaz kukavice afrike *Clamator glandarius* L., 1958 na Skadarskom jezeru. *Glas.republ.zavoda zašt.prirode*, 8, 15-19.

25. Perut mladiča čopaste kukavice (B. Štumberger)
25. Wing of the young Great Spotted Cuckoo (B.Štumberger)

SUMMARY

Young Great Spotted Cuckoo (*Clamator glandarius*) recovered in the vicinity of Lake Skadar

On July 20th, 1982, the author found, at Golubovići near Lake Skadar in Montenegro, partially fledged young of the Great Spotted Cuckoo, with which a group of solidiers were playing. He took it home to Slovenia and fed it until fully fledged. Its skin is now in the Museum of Natural History in Ljubljana. Up to the present 13 observations of this African cuckoo species which, as it is known, lays its eggs in Crows' nests, have been recorded. Most interesting among observations during breeding season are two females with well developed ovaria shot in 1974 in the vicinity of Lake Skadar. The young, found this time, confirms the supposed breeding of this species in Yugoslavia.

Borut Štumberger,
62282 Crikulane 41

Iz ornitološke beležnice From the ornithological notebook

KVAKAČ *Nycticorax nycticorax*

28.4.1987 sem opazoval pri ribnikih v Račah. Kot vedno je bilo tudi tokrat zelo zanimivo. Odločil sem se, da bom obšel Veliki ribnik po zahodni strani, kjer je gozd, pa tudi nekaj rogoza. Ni mi bilo žal. Že po nekaj metrih sem preplašil odraslega kvakača, ki je čepel ob vodi na trhljem drevesu. S počasnimi zamahi se je prestavil vzdolž ribnika, ko pa sem ga vznemiril še tukaj, je odletel proti SZ. Milan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica

ŽLICARKA *Platalea leucorodia*

Dne 15.5.1987 sem ob izlivu reke Dragonje opazoval odrasli primerek čaplje žlicarice. V družbi velike bele čaplje, 12 sivih čapelj in 4 malih belih čapelj je brodila po muljastemu bazenu. Iztok Škornik, Krožna lo, 66000 Koper.

LABOD GRBEC *Cygnus olor*

Zjutraj 14.8.1987 sem prišel opazovat ptice in sem ves presenečen zagledal v gramoznici v Hotinji vasi dva laboda grbca. Laboda sta bila okrog 15 m oddaljena od roba gramoznice. Nato sem se pripeljal na drugo stran gramoznice in laboda sta plavala naravnost proti meni. Čez dobro

uro sem laboda fotografiral z razdalje približno 8 m. Brat jima je določil spol. Bila sta samec in samica. Po znanih podatkih sta se laboda tu-

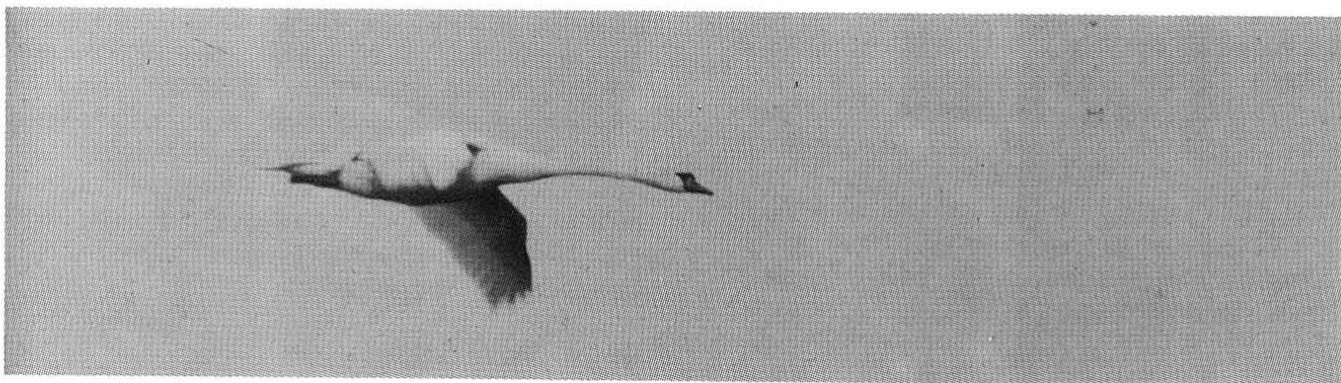
kaj zadrževala samo en dan, saj ju naslednji dan ni bilo več v gramoznici. Marjan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica

LABOD GRBEC *Cygnus olor*

Ob sotočju Nikove in Idrijce se je 4. aprila 1987 pojavil prvoletni primerek laboda grbca. V veselje domačinov se je velika bela ptica prevažala po mirni gladini prav v bližini mostu in privabila mnogo rado-

vednežev. Domnevam ljudi, ali se bodo na Idrijci naselili labodi, je ptica izginila. Peter Grošelj, 65281 Spodnja Idrija/Idrija.

NJIVSKA GOS Anser fabalis

11.2.1987 sem na polju v Hotinji vasi v neposredni bližini letališča opazil šest (6) gosi, ki pa jih zaradi oddaljenosti nisem mogel določiti. S počasnim približevanjem sem se jim približal na razdaljo ca. 100 metrov, kjer je bila determinacija že možna. Po oranžnih nogah, rumenem kljunu s črno konico in temnim vratom ter glavno sem jih določil kot njivske gosi.

Ves čas opazovanja so se pasle po pšenici, saj je bila tega dne odjuga, zunanja temperatura pa 9°C.

Hitro zatem so se gosi dvignile in odletele proti SZ, vendar so se tam ponovno spustile na polje. Milan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica

NJIVSKA GOS Anser fabalis

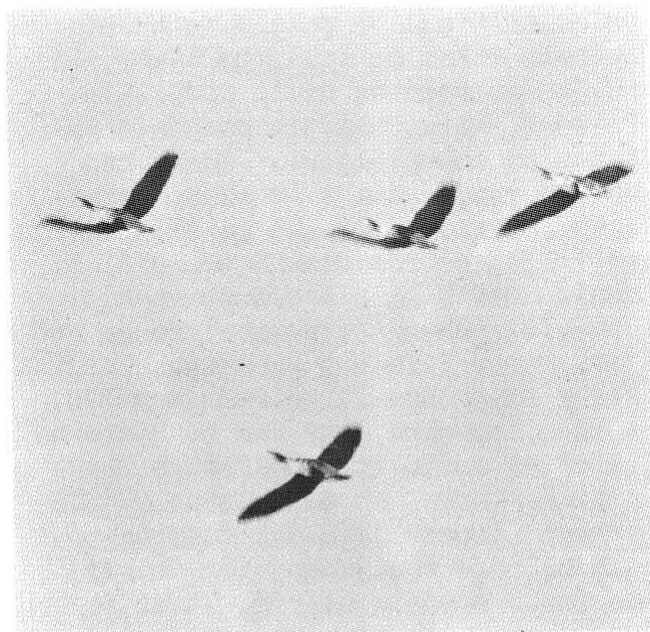
16.1.1987 sem v Brezju pri Mariboru na zasneženem polju opazoval 82 njivskih gosi, ki so se hranile s semeni neke rastline, ki je še ni docela prekril sneg. Gosi so se tu zadrževale še naslednji dan. V bližini Črncev v Apaški dolini sem 24.1.1987 na polju opazoval 6 njivskih gosi, ki so se hranile z ostanke sladkorne pese, katere je izpod debele snežne odeje izkopala srnjad.

14. in 15.2.1987 sem v Brezju pri Mariboru ponovno opazoval 30 njivskih gosi. Med njimi so bili tudi

3 sive gosi Anser anser. Franc Bračko, Gregorčičeva 27, 62000 Maribor

BELOČELA GOS Anser a. albifrons

V kraju Loka ob Dravi pri Mariboru sem 30.1.1987 lahko opazoval beločele gosi. Sprva sem na vodi opazil le dve gosi, ki ju pa nisem determiniral. Zaradi tega sem se odpravil za njima po toku reke navzgor. Ko sem se jima ponovno približal, sem zagledal še tretji primerek. Tokrat sem lahko videl barvo nog, ki so bile rumeno oranžne, in barvo kljuna, ki je bil mesnato obarvan. Okrog kljuna sem pri dveh goseh videl tudi belino. Ko pa so me opazile, so se dvignile. V zraku sem jih naštel enaintrideset. V letu sem na trebih gosi lepo videl

temne lise. Tako sem lahko opazovane gosi brez problema določil za beločele. Bilo je tudi 30 cm snega, tako da sem si lahko ogledal še sledove, ki sem jih tudi premeril. Tako je znašala dolžina notranjega prsta 72 mm, dolžina srednjega prsta 73 mm, zunanjega prsta 55 mm in dolžina zadnjega prsta 22 mm. Milan Ogrin, Hotinja vas 164 a, Orehova vas - Slivnica

DUPLINSKA GOS Tadorna tadorna

L.Lipej, M.Gjerkeš in I.Škornik smo 15.2.1987 zavzeli Sečoveljske Soline. Oblačno nebo, brezvetrje in rahel dež, ki je ropotal po katrci, vse to je ustvarjalo nekakšen poseben občutek, tihožitje v ozračju. Kljub dežju smo izstopili iz avta in se napotili proti kanalu Piketo. Pri hoji po nasipih nas je motilo in hkrati oviralo mokro in lepljivo blato, ki se je nabiralo na naših podplatih. Prizori, ki so nam jih ponujale soline, so nepopisljivi. Čeprav nas večina vanje zahaja že slabo desetletje, prizora, ki smo ga bili deležni mi trije, ne bom zlahka pozabil. V naših ušesih je neprestano gagalo, čivkalo, prhutalo, prizori so se menjali kot v filmih o paradižu. Gosji klini so prihajali iz vseh mogočih strani, ogromne jate rac so "poležavale" na morju in v solinskih bazenih. Kormorani so si lenobno sušili peruti (čeprav je padal dež) na bajah bližnje školjkogojnice, čaplje so imele srečo z ulovom, liske pa kot da so bile za kontrast snežno belim galobem. Samotne pribe so se mešale med rdečenoge martinke, ti pa kakor da se zanje ne zmenijo. Lahko bi še naštel kaj so počeli medtem ponirki in slapniki, pa ne bom, saj komaj čakam 15.februar, ko bodo za zaključek solinske matineeje ponovno priletele še duplinske gosi. Bile so štiri, in to je bilo moje drugo srečanje z njimi. Iztok Škornik, Krožna lo, 66000 Koper.

ŽLICARICA *Anas clypeata*

Brat je 17.4.1987 v gramoznici v Hotinji vasi opazil več plavajočih ptic: dva čopasta ponirka *Podiceps cristatus*, enega črnovratega *Podiceps nigrocollis* in eno mlakarico *Anas platyrhynchos*. Opazil je še tri žlicarice, od tega dva samca in eno samico. Ko se je vrnil domov, mi je povedal, da so v gramoznici tri žlicarice. Z daljnogledom sem se odpeljal h gramoznici in jih tudi jaz opazoval. Samec je ob bokih rjav. Samica je podobna mlakarici, le da ima ploščat kljun. To vrsto sem imel prvič priložnost opazovati. Marjan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas.

TATARSKA ŽVIŽGAVKA *Netta rufina*

Oblačno vreme 4.4.1987 je bilo kot nalašč za ustavljanje različnih preletnikov.

Gladina Velikega ribnika je bila polna najrazličnejših ptic, tako, da sem imel precej dela s preštevanjem in determinacijo. Tako sem imel tega dne priložnost opazovati dva (2) samca (♂) tatarske žvižgavke. Razločno je bilo videti oranžno glavo, bele boke, temne prsi in rdečkast kljun.

To je bilo moje prvo srečanje s tatarsko žvižgavko. Milan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica.

KOSTANJEVKA *Aythya nyroca*

4.4.1987 sem se ves dopoldan zadrževal pri ribnikih v Račah. Prav v tem času je tukaj največ videti, in to najrazličnejših preletnikov. Med številnimi racami sem tega dne zabeležil tudi kostanjevko. Po izraziti temni barvi in belih očeh sem jo določil za samca (♂). Milan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica

ČRNI ŠKARNIK *Milvus migrans*

6.8.1987 sem na polju v Hotinji vasi opazoval črnega škarnika. Dalj časa je drsel v ravni črti, ko pa so ga napadle pribe *Vanellus vanellus*, je močno zavil navzgor in na perutih pokazal značilno belino in rahlo zarezan rep.

Črnega škarnika sem opazoval že 14. 7.1987 in še 19.9., obakrat po en primerek. Milan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica

RJAVI ŠKARNIK *Milvus milvus*

Ob Mali Krki pri Križevcih na Goričkem smo 19.6.1984 popisovali tamkajšnje ptiče. Ko smo se okoli poldneva mudili v pretežno borovem gozdu, je našo pozornost pritegnil rjavi škarnik, ki je letel čez dolino. Opazno je bilo, da je bil ravno v meni primarnih peres, na desni peruti jih je bilo nekaj vidno krajših. Janez Gregori, Podkoren 72, 64280 Kranjska Gora.

BELOREPEC *Haliaeetus albicilla*

Ko sem 8.1.1987 lovil v lagunah tovarne sladkorja v Ormožu, sem pri tem v zraku nad jezerom opazil veliko ujedo, ki je elegantno jadrala v velikih krogih. Brž pogledam skozi nepogrešljivi daljnogled. Nad jezerom je krožil odrasli belorepec, popolnoma bel rep je bil posebno dobro viden. Čez nekaj časa se je pričel hitro in strmo spuščati proti jezerski gladini, ki je bila delno zaledenela, saj je že dnevna temperatura znašala minus 5 stopinj. Žal nisem videl, kaj se je dogajalo na jezeru, ker mi je pogled zakrival visoki nasip. Približno čez trideset minut se je orel znova pojavil in se dvignil v zimsko sinje nebo. Nato je preletel lagune in odjadral, ne da bi zamahnil s perutmi, proti zahodu. Kot kaže, so velike vodne akumulacije v severovzhodni Sloveniji postale privlačne tudi za belorepca.

To je že moje drugo opazovanje na tem področju v sorazmerno kratkem času (glej *Acrocephalus* št. 30). Franc Bračko, Gregorčičeva 27, 62000 Maribor

BELOREPEC *Haliaeetus albicilla*

Pri opazovanju škurhov *Numenius arquata* na Žerovniškem travniku ob Cerkniškem jezeru dne 3.4.1987 nam je pritegnilo pozornost nenavadno obnašanje teh ptic, saj so se, kot bi bile zaskrbljene, ozirale in obračale svoje dolge kljune proti nebu. Nenadoma je med ptiči završalo, pribe *Vanellus vanellus* in škorci *Sturnus vulgaris* so se v jati dvignili v zrak in spreminjali smer letenja. Tudi sama sem se ozrla v nebo in v daljavi zagledala veliko ujedo, ki je krožila visoko nad jezerom. Kljub oddaljenosti sta D.Šere in K.Kazmierczak ptico kmalu identificirala, saj je pri krožnih obratih, kot odsev ogledala v soncu, pobliskaval bel rep, ki je bil v primerjavi s širokomi ravnimi perutmi sorazmerno kratek. V želji, da bi si to redko ptico поблиže ogledali, smo hiteli naravnnavati teleskopa, a nam je v teh kratkih sekundah nepozornosti orel belorepec izginil s horizonta. Cveta Erman, Cesta svobode 30, Radovljica.

BELOREPEC *Haliaeetus albicilla*

19.10.1987 sem s pregledne jase na veliki gori opazoval Ribniško dolino. Naenkrat je na isti višini tik nad drevjem priletel ogromen ptič. Sprva sem kar obstal od presenečenja, šele v zadnjem trenutku se mi je v rokah znašel daljnogled, vendar tudi s prostim očesom determinacija ni bila težavna. S počasnimi zamahi velikih rjavih kril, ob pomoči belih krmilnih peres in s spretno uporabo vzgonskega vetra je odrasli orel belorepec odletel proti zahodu. Najbrž se je zadrževal ob sotočju potokov Sajeveca in Ribnice, od koder ga je vojaško manevrsko bobnenje preganalo proti mirnejšim krajem. Miro Perušek, Jurjevica 4, 61310 Ribnica.

RJAVI JASTREB *Aegypius monachus*

Impresiven doživljaj v Anića Luki se je spreobrn timer v še večjega, ko sem spoznal zmoto prvega dne. Dva para planinskih orlov, ki sem ju bil opazoval dan prej, sta zdaj, ko sem ptice videl nekoliko bližje, postala hipoma jastreba. Ker sem vedel, da so beloglavi jastrebi tukaj nekaj vsakdanjega, temu nisem posvetil posebne pozornosti. Pravi šok pa sem doživel nekaj ur kasneje. Nekje v severozahodnem delu stene Anića Kuka, slabih 20 m od mene je zajadral - nihče drug kot rjavi jastreb *Aegypius monachus*. Plezalni vzpon, ki sem ga opravil ta dan, je ostal le blede senca ob srečanju s tem enkratnim velikanom. Iztok Škornik, Krožna lo, 66000 Koper.

KAČAR *Circaetus gallicus*

V jutranjih urah, ki so napovedale vroč dan, sem šel 13.6.1987 k jezeru Požeg pri Pragerskem.

Pred gozdom se je s travnika dvignila večja ujeda velikosti kanje, ki je bila spodaj izredno svetla. S počasnimi zamahi je nato odletela proti gozdu, kjer je za trenutek sedla na smreko, nato pa odletela preko gozda. Pri zamahovanju so se na spodnji strani videle skoraj bele peruti s temnimi konicami. Zgornja stran je bila enotno sivo rjavo obarvana. Ko je ptič sedel na smreki, se je ponovno prikazala svetla spodnja stran s temnejšimi progami na prsih. Iz literature sem razbral, da je možen edinole orel kačar *Circaetus gallicus*. Milan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica

PLANINSKI OREL *Aquila chrysaetos*

Ko sva se 25.maja 1986 s prijateljem M.Kaligaričem odpravila v Čičarijo iskat blede rumeni ušivec *Pedicularis frederici*-avgusti, sva na grebenu med Kojnikom in Žbevnico zagledala dva planinska orla, dovolj blizu, da sva ju lahko določila. Težko je reči, če sta bila to znanca iz Sočerge, v vsakem primeru pa sva se ju razveselila. Lovrenc Lipej, Kumarjeva 3, 66310 Izola.

KOCONOGA KANJA *Buteo lagopus*

Pri vožnji po polju pri Račah dne 21.2.1987 sem opazil, kako v zraku na precejšnji višini kroži pet (pet) navadnih kanj. Nekoliko stran in nižje je bila še ena. Radovodno sem opazoval njihovo spretnost, ko se mi začne ena počasi približevati. Postal sem pozoren nanjo. Tedaj pa nenadoma veliko presenečenje! Na njenih prsih sem opazil temno široko liso, kar je značilno za koconogo kanjo. Takoj nato sem opazil na repu belino, na koncu pa črn rob. Kar je potrdilo pravilno določitev. Večkrat je za trenutek tudi lebdela.

Koconogo kanjo sem tokrat prvič opazoval. Milan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica

POLOJNIK *Himantopus himantopus*

Tam, kjer se nasproti Kolanskega blata, na vse višje prešcipnjenem otoku Pagu, morje domala zlije z morjem z južne strani, leži zaliv Zrče. Vabljivo se končuje, kako drugače kot že s ceste dobro vidno peščeno plažo. Ko pa te zvabi na pesek spoznaš prevaro. Peščena plaža je umetno navožena pregrada, kar pa večine obiskovalcev ne moti. Tudi moji sopotniki so se zagnali k morju, mene pa je, menda nagonsko, zasukalo na drugo stran k spokojnim ostankom nekdanj zamočvirjene vale. In ne zaman.

V tistem poznopopoldanskem vzdušju je 6.4.1986 po mirni temni močvari bredel polojnik v spremstvu svoje zrcalne podobe. Edina živa duša je drsela kot majhen rdeč kazalec na elektronskem zaslonu jezerca. Polojnik je bredel sem ter tja vzdolž obale, dokler ga s vsiljivim fotografiranjem nisem zmotil, da se je spreletel k nasprotnemu bregu. Konec koncev mi je bilo kar prav, saj mi tako sopotnikom, ki so se medtem hrupno vrnili k avtomobilu, ni bilo treba o tem govoriti in s prstom streljati na skrivnostno in tiho ptico.

"Sem ravnal sebično?" je pretanjeno ključalo v meni vse do mesta Pag, kjer so se v pristaniški vodi prekopicavali štirje črnogri ponirki, ki bi jih sopotniki lahko opazili (saj smo vendar gledali v isto smer), pa jih niso.

Še beseda, dve o neuspeli fotografiji polojnika. Preden sem črnobelo, a bolj črno kot belo, pičico zagledal na temnem borovem ozadju, sem v vodi odkril njeno zrcalno podobo. Torej tudi tokrat s kazanjem ne bo nič. Iztok Geister, 64202 Naklo, Pokopališka 13

SABLJARKA *Recurvirostra avosetta*

31.5.1987 smo v društvu "Ixobrychus" namenili pregledu gnezdišč postovk in gnezdišča čiger ob Piketu. Ko smo se I.Škornik, M.Gjerkeš in jaz po opravljenem pregledu gnezdišč postovk odpravili na Piketo, nas je najprej presenetilo povsem izolirano gnezdo srebrnega galeba *Larus argentatus* z dvema mladičema ob kanalu Kurto. Seveda sva z Iztokom zadevo takoj fotografirala. Medtem naju je Miran, ki je kot kaže, aboniran za "velika opazanja", opozoril, da se dve sabljarki prehranjujeta v bazenu ob kanalu Piketo. Ko smo se jima poskušali približati, sta odleteli proti Dragonji. Lovrenc Lipej, Kumarjeva 3, 66310 Izola

BELOČELI DEŽEVNIK *Charadrius alexandrinus*

Na Pragerskem sem pri enem od glinokopov 20.9.1987 opazoval deževnika, ki mi je kazal hrbet. Čeprav sem ga videl le od zadaj, se mi je zdel dokaj sivo obarvan. Razločno so se mu videle tudi temne noge in enak kljun. Ko se je deževnik še obrnil, je bil jasno viden prekinjen komat. V letu je bila na perutih opazna belina, pa tudi oglašal se je povsem drugače, kot sem vajen pri malem deževniku, kar potrjuje, da je bil beločeli deževnik *Charadrius alexandrinus*. Milan Vogrin, Hotinja vas 164 a, 62312 Orehova vas - Slivnica.

NAVADNA PROSENKA *Pluvialis apricaria*

Ljubljansko barje je 21.3.1987 pokrivala okoli 10 cm debela snežna odeja. Z D.Šeretom sva šla tja v upanju, da vidiva kaj zanimivega ob bregovih voda, kamor se v takem vremenu zatečejo številni ptiči. Ob Iščici sva zagledala prosenko, ki si je na kopnini v plitvi vodi iskala hrano. Razločno sva jo videla tudi, ko je odletela. Janez Gregori, Podkoren 72, 64280 Kranjska Gora.

NAVADNA PROSENKA *Pluvialis apricaria*

21.3.1987 sem v Brezju pri Mariboru na zasneženem polju opazoval navadno prosenko, ki je bila še v zimskem perju. Ko sem se ji približal na 20 korakov, je odletela na bližnjo asfaltno cesto, od koder jo je kasneje splasil avtomobil. Odletela je v smeri jugovzhod, vzdolž dravskega kanala. Na tleh in v letu se je večkrat oglašila. V tem času je bila snežna odeja debela približno 20 cm in bila je močna odjuga. Franc Bračko, Gregorčičeva 27, 62000 Maribor

VELIKI SKOVİK *Otus scops*

Dne 5.5.1986 sem okrog 11. ure kar izpred domače hiše poslušal oglašanje velikega skovika. Približno pol ure se je enakomerno, z rednimi presledki oglašal s Koriškega polja v neposredni bližini vasi Koritnice. Naj dodam, da pri nas čuki *Athene noctua* nerazumljivo izginjajo. Predvideval sem, da bo veliki skovik na Gornji Pivki tudi gnezdil. Ponovno sem ga slišal 8.5. v Koritnicah in 10.5. v vasi Zagorje, kakih 9 kilometrov stran. To je bilo tudi zadnje registriranje velikega skovika pri nas. Omenjene ptice so bile verjetno na selitvi, ne gre pa zanemariti možnosti gnezditve velikega skovika na omenjenem področju in okolici. Divača, kjer se zadržuje skovik v celem gnezditvenem obdobju, je še severneje, vendar pa ima opazno bolj toplo podnebje. Slavko Polak, Koritnice 65, 66253 Knežak.

PLANINSKI HUDOURNIK *Apus melba*

26.9.1987 sem bil na trgatvi. Slovenski praznik se je prevesil v zanimivo opazovanje. Med pobiranjem grozdja v enem od hrastovelskih vinogradov sem visoko v zraku zaslišal značilno "cvrčanje" planinskih hudournikov. Kljub poznemu datumu se je pod oblačnim nebom spreletavalo 27 planinskih hudournikov.

Od 9.10. do 11.10.1987 sem v prijatni družbi taboril pod Aniča Kukom v Veliki Paklenici in tudi tu opazoval še vedno živahno jato planinskih hudournikov (okoli 100 ex.). Le tu in tam se je mimo njih spreletela še skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. Iz bližnjih melišč so se žvižgajoče oglašali skalni brglezi *Sitta neumayer*, visoko nad Kukom pa so krožili štirje "planinski orli". Iztok Škornik, Krožna 10, 66000 Koper.

TRIPRSTI DETEL *Picoides tridactylus*

Triprstega detla sem že večkrat opazoval v jelovo-bukovih gozdovih Velike in Male gore, in to predvsem v zimskem času. 28.7.1987 pa sem v enakih sestojih jelke in bukve na nadmorski višini 900 m v Mali gori opazil samca in speljenega mladiča, ki je neprestano prosil za hrano svojega hranitelja. Nič kaj plašne triprste detle sem opazoval običajno na odmrlih še stoječih deblih jelk. Kot vemo, jelka izumira in ima zato detel trenutno zelo dobro prehranbeno zaledje ter je najbrž bolj razširjen, kakor si predstavljamo. Miro Perušek, Jurjevica 4, 61310 Ribnica

SKALNA LASTOVKA *Ptyonoprogne rupestris*

Dne 27.marca 1987 sem v Idriji nad sotočjem Idrijce in Nikove v deževnem južnem vremenu opazoval 5 skalnih lastovk. Naslednji dan se je na istem mestu zadrževala samo še ena, ki je popoldan tudi izginila. Peter Grošel, 65281 Spodnja Idrija.

BRINOVKA *Turdus pilaris*KOS *Turdus merula*VINSKI DROZG *Turdus iliacus*

Januarja 1987 je nastopila zelo ostra - polarna zima. V tem mrazu in visokem snegu sem v Mariboru opazoval jato ptic, v kateri je bilo nad 200 brinovk, nad 100 kosov in najmanj 5 vinskih drozgov.

Dne 15.1. so ptiči ves dan dobesedno oblegali grmičevje rdečega trna in gloga, ki je zasejeno ob Ptujski in Tržaški cesti v Mariboru. Ptiči so se v grmičevju zadrževali po ves dan, šele v mraku so grmičevje zapustili in odleteli na prenočevanje. To pisano družino sem opazoval do 21.1.1987, ko je jagodičevja pričelo primanjkovati. Dne 23.1. so drozgi izginili skoraj v celoti, občasno sem opazil le posamezne kose, ki so iskali zadnje grižljaje. V nekoliko manjšem številu se brinovke in kosi v nasadih rdečega trna zbirajo in prehranjujejo vsako zimo. Posamezne kose pa vidimo že v jeseni, ko sadeži rdečega ali ognjenega trna dozori. Franc Bračko, Gregorčičeva 27, 62000 Maribor.

PLAŠICA *Remiz pendulinus*

4.1.1987 sem ob 13. uri obiskal jezero in lagune pri Ormožu. Na delno zaledenem jezeru se je zadrževalo nad deset tisoč (10.000) plovcev različnih vrst. Pravo nasprotje so bile lagune, prekrite z ledom, so bile videti povsem puste. Ko sem hodil po nasipu med lagunami, nekje daleč nenadoma zaslišim zateglo oglašanje plašice, kar je bilo za ta mrzli zimski čas pravo presenečenje. V želji, da bi plašico ujel, sem v trstišču tretje lagune postavil mrežo za lov kar na ledu. Kmalu se je plašica (♀) tudi ujela.

Drugi primerek plašice (♂) pa sem ujel 8.1. na istem mestu. Imela je že obroček z oznako Ljubljana A 260714, obročekal pa jo je I.Vreš prav tako v lagunah dne 30.10.1986, torej se je plašica tu zadrževala že dalj časa. Pojavljanje plašic v zimskem času je zanimivo, saj običajno v notranjosti Slovenije ne prezimujejo. Franc Bračko, Gregorčičeva 27, 62000 Maribor

RDEČI KALIN *Carpodacus erythrinus*

28.6.1987 sem v vrbovju zgornjega dela akumulacije Krašči na Ledavi na Goričkem lovil in obročkal ptiče. Proti poldnevu sem v bližini mrež zaslišal petje rdečega kalina. Takoj zamenjam kaseto in predvajam posnetek omenjene vrste. Kar hitro se kalin odzove in požene proti mreži, vendar se od nje odbije in nekaj metrov vstran sede na vejo nizke vrbe. Takrat sem ga tudi dobro videl in opazil, da gre za primerek sivo obarvanega ♂, verjetno v drugem letu starosti.

Vsi nadaljnji poskusi, da bi ga ujel, so bili zaman. Vselej je le razburjeno prepeval v vrbovju nedaleč od mrež.

Doslej na tej lokaliteti rdečega kalina še nisem opazoval. Predel je gosto poraščen z mladim vrbovjem, visoko travo in ščavjem, ponekod pa se bohoti rogoz. Na žalost je to področje sredi julija zajelo katastrofalno neurje s točko, ki je mnogo ptic pobilo. Ko sem kasneje obiskal akumulacijo, rdečega kalina nisem opazil. V dolini Ledave je vladala popolna, strah vzbujajoča tišina. Franc Bračko, Gregorčičeva 27, 62000 Maribor

Poročila od koderkoli : Sečovlje Reports from here and there

SREDOZEMSKI SOKOL *Falco eleonorae*
PLOSKOKLJUNEC *Limicola falcinellus*
MALI KORMORAN *Phalacrocorax aristotelis*

21.8.1987 sva s kolegom M. Skakujem opazovala ptice v Sečoveljskih solinah. V prekrasnem jutru naju je najprej presenetil sokol, ki je iznenada švignil nad solinami med pretrašene ptice. Izredno dolge koničaste peruti, vse v temno rjavi barvi in s še temnejšim odtenkom primarnih peres, telo temno z vzdolžnimi lisami in podobna obarvanost glave kot pri škranjarju so značilnosti odraslega sredozemskega sokola, ki sva jih dobro videla na sokolu v zraku. V primerjavi z dobro znanim škranjarjem se takoj ločijo daljša koničasta krila in temna obarvanost perja. Po nekaj trenutkih je v nizkem letu izginil za pobeglimi pticami. Ostal pa je v Skakujevi skicirki.

Med razpadajočimi solinarskimi hišami sva opazila ploskokljunca, ki naju je pustil precej blizu in ves čas pozorno čakal na presenečenje. Ogledala sva si dolg in na koncu navzdol zakrivljen kljun, značilne proge bele barve, ki so potekale po rjavih perutih in hrbtu. Prepodila sva ga in ob tem se je od nekod vzel še eden ter sta oba poletela nad kanal, pri tem pa sta pokazala tipično obarvanost ploskokljuncev.

Pogled na morje nama je odkril malega kormorana, ki je stal na plavajoči boji in sušil peruti. Velikost, tanek kljun ter svetlejša grlo in prsi so bile značilnosti, ki so potrjevale, da sva opazovala mladosten primerek. Po dolgem opazovanju sem odplaval k njemu in sem si iz neposredne bližine ogledal to zanimivo ptico.

Naslednji dan sva poleg mnogih malih belih čapelj *Egretta garzetta*, martincev *Tringa* sp., velikega škurha *Numenius arquata* opazila sabljarko *Recurvirostra avosetta*, odraslo črno štokljo *Ciconia nigra*, črnorepega kljunača *Limosa limosa*, prodnike *Callidris* *C. temminckii*, *C. minuta*, *C. ferruginea*, brškinko *Cisticola juncidis*, svilnico *Cettia cetti*, rjavo cipo *Anthus campestris* itd.

Zapustila sva Sečoveljske soline in mediteransko vročino, obogatena s srečanji z novimi znanci. Miro Perušek, Jurjevica 4, 61310 Ribnica

Štetje kanj *Buteo buteo* iz avtomobila

Counting of the Buzzard *Buteo buteo* from a car

Na V.konferenco ornitologov Jugoslavije, ki je bila 21. in 22.11. 1987 v Osijeku, smo se odpeljali z avtomobilom. Ko smo vztrajno nizali kilometre od Zagreba naprej, je pritegnilo našo pozornost veliko število kanj, ki so največ posedale v bližini avtoceste.

Proti domu smo se vračali 22., potem ko smo uspešno zaključili konferenco. Ko smo ob 13. uri krenili na pot, je bilo oblačno (prejšnja dva dneva je v glavnem deževalo), kmalu pa se je začelo vedriti in proti večeru se je celo pokazalo sonce. V avtomobilu smo se peljali Mirko Perušek, Dare Šere, Rudi Tekavčič in Janez Gregori - sami "ptičarji". Pa smo si rekli: Izkoristimo čas in se lotimo štetja kanj ob cesti. Hitro je bila v roki beležnica in začeli smo budno opazovati okolico, dva na levi, dva na desni strani. Zapisovali smo vse osebkke, ki smo jih ugotovili v razdalji približno 200 metrov na vsako stran ceste.

Opazovano pot smo razdelili na dva dela:

1/ Od Osijeka do glavne ceste Beograd-Zagreb smo se peljali od 13.ure do 13.45. Prevozili smo 42 km in zapisali na obe strani 12 kanj *Buteo buteo*, kar znese 0,71 kanje na kvadratni kilometer. Poleg tega smo na tem odseku zapisali še 3 kragulje *Accipiter gentilis*, 2 navadni postovki *Falco tinnunculus* in še dva krokarja *Corvus corax*.

2/ Po glavni cesti smo prevozili 186 km, do bližine Ivanić sela pred Zagrebom, ko se je ob 16.30 že toliko stemnilo, da smo prenehali z zapisovanjem. Na razdelji 186 km smo našteali 46 kanj, kar znese 0,62/km². Poleg tega smo videli še eno postovko.

Rezultati, ki smo jih dobili, nam povedo zanimive stvari. Ni naš namen, da bi dobljene rezultate primerjali s podobnimi raziskavami, ki so jih ponekod že opravili. Zadovoljimo se s subjektivno oceno, da je gostota pravzaprav nizka. Pri tem moramo upoštevati, da prihaja ob avtomobilskih cestah verjetno do koncentracije kanj predvsem v jesenskem času. Mogoče je eden od vzrokov tudi ta, da so na avtocestah pogoste žrtve razne majhne živali, od majhnih sesalcev in ptičev do raznih žuželk. In to vse pride prav kanjinim kljunom. Med vzroki za koncentracijo je, predvsem v ravninah Panonske nižine, tudi ta, da ograja ob avtocesti, kot tudi drevje, ki ga je navadno več ob cestah, predstavljajo primerne preže za kanje.

Pomembna pa je naslednja ugotovitev: vidimo, da je ugotovljena gostota kanj nizka, pa vendar je bilo ob cesti "veliko kanj" - tako na poti v Osijek kot na poti domov. Ko pa vzamemo v roko zapiske, vidimo, da je prišla ena kanja na štiri tekoče kilometre! Pri tovrstnih opazovanjih pozabljamo, da se peljemo v hitrih avtomobilih, ki kar požirajo kilometre. Skozi okno vidimo recimo tri kanje eno za drugo, potem pa mogoče deset kilometrov nič. Vendar za to razdeljo porabimo le nekaj minut - in ostane vtis, kako veliko je kanj.

Tudi v naših krajih na jesen večkrat slišimo, kako veliko je letos kanj. In res se število močno poveča, saj pridejo k nam severne populacije. Domnevamo pa kljub temu lahko, da večkrat pretiranim ocenam botrujejo zgoraj povedani razlogi. Nerodno je le to, da hočemo kot narod ukrepati nepreudarjeno: na mizi zakonodajalca se pogostokrat pojavljajo zahteve po "nujnim znižanju števila kanj".

Janez Gregori, Podkoren 72,
64280 Kranjska gora.

Društveni izlet Association's trip

V GIBINO IN RAZKRIŽJE

V soboto 18. aprila 1987 se je obetal lep sončen dan. Ob sedmih zjutraj smo se zbrali na železniški postaji na Ptuj, od koder nas je vseh devet udeležencev izleta z avtomobili odbrzelo proti Gibini. Da smo že v bližini Mure, nas je v Ljutomeru opozarjalo zasedeno gnezdo bele štokrlje. Na drugo gnezdo pa smo naleteli že v Razkrižju pri Gibini. Ustavili smo se nedaleč v stran ob čudoviti murski mrtvici, obdani z logi topolov in vrb in poraščeni s trstičjem. I. Vreš in R. Koražija sta postavila mreže za lov ptičev, ostali smo si najprej ogledali manjšo kolonijo sive čaplje, ki šteje 10-12 gnezd in se nahaja v logu pri Razkrižju. Visoko na vitki vrbi smo v gnezdu odkrili malo uharico, ki je verjetno gnezdila. V neposredni bližini, pod gnezdi sivih čapelj pa smo splašili lesno sovo. Neprestano so se okoli nas oglašale plašice, ki tu tudi gnezdijo.

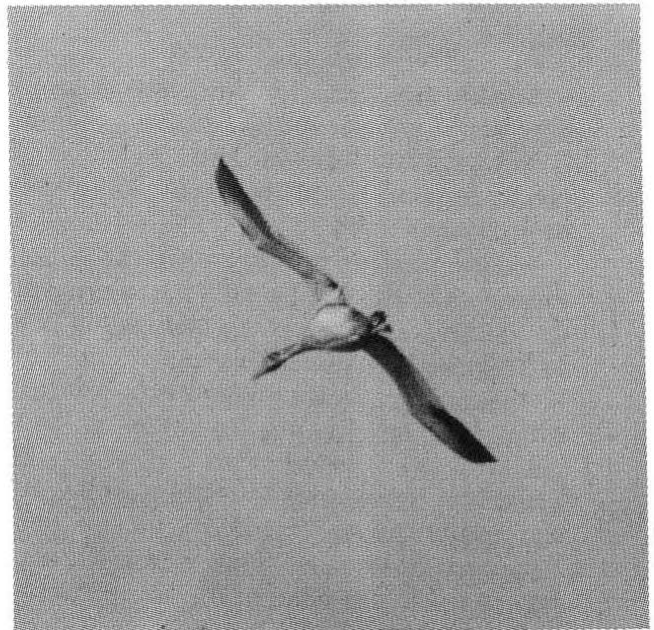
Po dogovoru naj bi kasneje za nami prišli še F. Janžekovič, A. Bibič in naš tajnik Tomi. Ker jih ob dogovorjenem času ni bilo, smo se napotili vzdolž Mure proti izlivu Ščavnice v Gibino "Nas bodo že dohiteli", smo dejali. Hoja po starih logih ob Muri je nepozabno doživetje. Številne mrtvice, odmevajoče petje neverjetno številnih belovratih muharjev, škorcev in črnoglavk. Odkrili smo pravkar iztesano duplo malega detla, sicer pa je raznih dupel v mehkem lesu izredno veliko. Od ujed smo srečali kragulja, kanje in rjava-vega škarnika, ki smo ga videli samo za hip. Ob mrtvicah so se zadrževale mlakarice, na naše veliko presenečenje smo ob Muri preplašili zapoznelega zimskega gosta, samca navadnega zvonca. Na širnem prodišču pod Gibino pa so se zadrževali številni mali deževniki. Skupaj smo evidentirali 49 vrst ptic. Ko smo se vrnili na izhodišče, so nas naši zapoznali člani že čakali. Šli so seveda za nami, a nas niso našli.

Šele ko človek spozna bogastvo in lepoto tega edinstvenega sveta, se zave, kaj bi pomenila gradnja verige hidroelektrarn na Muri. Kako nujne so alternativne rešitve v nadaljnjem razvoju naše energetike, velja tudi na tem mestu poudariti. Od Mure, mrtvic in logov smo se neradi ločili. Na poti domov smo se ustavili še na Gajševskem jezeru in v Ormožu. Pa je bil dan že skoraj prekratek za vse. Mura - še se bomo vrnili.

Franc Bračko, Gregorčičeva 27
62000 Maribor

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

KATERA VRSTA JE TO?

Fotografija lesne sove *Strix aluco* iz prejšnje slikovne uganke je nastala v začetku marca 1987 v Zgornji Polskavi, kjer ta vrsta sove redno gnezdí. Sovo je fotografiral M. Škerlak, učenec 3. razreda Srednje pedagoške šole v Mariboru. Nesmiselno bi bilo trditi, da lesno sovo zamenjujemo s sorodno kozačo *Strix uralensis*, pa je vendar res, da je marsikatera kozača prepoznana za lesno sovo. Kako to, boste vprašali. Odgovor naj bi bil preprost: kozač je neprimerno manj kot lesnih sov. Ali res? Urednik

XVI. konferenca Evropske kontinentalne sekcije ICBP-ja XVIth Conference of the European Continental Section of ICBP

Konferenca sekcije, ki deluje v okviru Mednarodnega sveta za varstvo ptičev (ICBP), je bila od 14. do 17. maja 1987 v Višegradu na Madžarskem. Sodelovali so predstavniki skoraj vseh evropskih držav, med njimi tudi vseh vzhodnih, pa predstavniki ZSSR, ZDA, Kanade in trije predstavniki Jugoslavije.

Skoraj vsa številna vprašanja, ki jih je pretresala konferenca, so se nanašala na varstvo ptičev, na številne nevarnosti, ki jim pretijo. Naštejmo samo nekatera od teh vprašanj:

- Kisli dež postaja vse večja grožnja tudi za številne vrste ptičev.
- Intenzivna izraba zemlje v Evropi prizadeva predvsem vrste, ki gnezdiijo razpršeno.
- Mnoga vrašanja se navezujejo na turizem, na koristi, ki jih prinaša neki deželi, pa tudi na škodo, ki jo prizadeva naravovarstvu.
- Veliko je bilo razprav o predelih, ki predstavljajo ozko grlo za ptiče na selitvi Bottle neck areas, predvsem v Sredozemlju. Ozko grlo npr. za ujede je na Siciliji, kjer pri Messini pride do pravih masakrov, ki se nadaljujejo tudi ob spomladanskem preletu.
- Izpostavljeno je bilo vprašanje ogroženosti in varstva tenkokljunega škurha *Numenius tenuirostris*.
- Ogrožena so močvirja, med njimi nekatera zelo pomembna, kot npr. Narodni park Donana v Španiji, ki ga resno ogrožajo pesticidi z okoljskih riževih polj.

Gostitelji Madžari so predstavili delo Madžarskega ornitološkega društva in napore, ki jih vlagajo za čim bolj učinkovito varstvo ujed. Udeležencem konference so dali na razpolago ogled predela "v gorah" ali ogled naravnega Rezervata Velence-Dinyes, obširnega močvirja južno od Budim-

pešte. Seveda smo se odločili za slednjega.

Delegat ZSSR je predstavil dejavnost na področju varstva ptičev v svoji deželi. Med drugim imajo registriranih 200 pomembnih močvirij. Naravovarstveni napor v ZSSR se odražajo tudi v obsežni Rdeči knjigi ogroženih živali in rastlin. V pripravi je 3. izdaja te knjige.

Na konferenci je bila podana informacija o delovanju Euringa. Omenjen je bil projekt *Acrocephalus*, z željo, da bodo rezultati po končanem projektu omogočili določitev "otokov" pomembnih za trstnice.

Ločeno od konference je potekal simpozij o Evropsko pomembnih predelih za ptiče, katerih popis poteka v okviru delovanja ICBP. Jugoslavija je predlagala 57 predelov, od tega Slovenija 10. Seznam bomo objavili v prihodnji številki.

Na kratko smo se sestali vsi udeleženci konference iz socialističnih držav. Poudarek je bil na čim tesnejšem sodelovanju in izmenjavanju informacij. Domenili smo se tudi o določenih nalogah: v jugoslovanskem programu so štiri vrste - orel belorepec *Haliaeetus albicilla*, kraljevi orel *Aquila heliaca*, veliki kormoran *Phalacrocorax carbo* in pritlikavi kormoran *Phalacrocorax pygmaeus*.

Treba je reči, da konferenca ni samo nizala perečih vprašanj, ampak je iskala tudi potrebne rešitve. Sprejela je več resolucij, ki bodo vročene vladam posameznih držav, oziroma ustreznim vladnim ustanovam.

Žalostna je ugotovitev, da je Jugoslavija ostala v Evropi skoraj osamljena kot nečlanica Kontinentalne sekcije ICBP-ja. Neuradni stiki trajajo že vrsto let, treba pa bo končno opraviti tudi formalnosti glede včlanitve. Upamo, da nam bo to uspelo čim bo končan postopek za registracijo Zveze ornitoloških društev Jugoslavije, katere ustanovna skupščina je bila 11.4.1987 v Zagrebu.

Kazalo VIII. letnika (1987) Index of Volume VIII (1987)

IMENSKO KAZALO - ČLANKI

- BIBIČ, A.: Maribor (Meljska akumulacija), Poročila od koderkoli, št.31-32, str.25
- BRAČKO, F.: Spomladansko pojavljanje pegama *Bombycilla garrulus* Sloveniji, št.31-32, str.13
V Gibino in Razkrižje, Društveni izlet, št. 34, str.65
- GEISTER, I.: Uvodnik, št. 31-32, str.1
Previdnost je mati modrosti, št.31-32, str.22
Letna skupščina društva za leto 1986, št.31-32, str.26
- GJERKEŠ, M.: Ankaran, Poročila od koderkoli, št.31-32, str. 25
- GREGORI, J.: Verjetno gnezdenje kovačka *Phylloscopus trochilus* v Kranjski gori, št. 31-32, str.10
Ptiči poginjajo na cestah, št.31-32, str.15
Črna štoklja *Ciconia nigra* gnezdi na Ljubljanskem barju, št.33
Štetje kanj *Buteo buteo* iz avtomobila, št. 34, str.64
XVI. Konferenca Evropske kontinentalne sekcije ICPB-ja, št.34, str.66
- GROŠELJ, P.: Industrijski objekt kot prebivališče za ptice, št.34, str.49
- IZVRŠNI ODBOR: Društveni program za leto 1987, št.31-32, str.28
- JANŽEKovič, F.: Begavec ali poletenec?, Vprašanja ornitološkega atlasa, št. 31-32, str.21
- LUKAČ, G.: Opazovanja prilivke *Burchinus oedicephalus* ob srednjem toku Drave, št.33., str.40
- PERUŠEK, M.: Sečovlje, Poročila od koderkoli, št.34, str.63
- SOVINC, A.: Zimski ornitološki atlas, št.33., str.29
- ŠERE, D.: Sivi hudournik *Apus pallidus* gnezdi v Istri, št.31-32, str.20
Kobilicar *Locustella naevia*, Obroček ni vse, št.13-32, str.24
- ŠKORNIK, I.: Prezimovanje črne liske *Fulica atra* v Škocjanskem zatoku v letih 1982-86, št.33, str.31
- ŠTUMBERGER, B.: Mladič čopaste kukavice *Clamator glandarius* najden v bližini Skadarskega jezera, št. 34, str.53
- TEKAVČIČ, R.: Gnezditel malega muharja *Ficedula parva* v Krnici, št.31-32, str.9
- TOME, D.: Kako smo opazovali sove v letih 1985-86, št.31-32, str.20
- TRILAR, T.: IV. konferenca ornitologov Jugoslavije, št.31-32, str.27
- VREŠ, I.: Mali strnad *Emberiza pusilla* ponovno ugotovljen v Sloveniji, št. 31-32, str. 11

IMENSKO KAZALO - IZ ORNITOLOŠKE BELEŽNICE

BIBIČ, A.: Labod pevec *Cygnus cygnus* 33/43

BRAČKO, F.: Rjava čaplja *Ardea purpurea* 31-32/15, Vodomec *Alcedo atthis* 31-32/17, Veliki strnad *Emberiza calandra* 31-32/18, Veliki kormoran *Phalacrocorax carbo* 33/44, Močvirski lunj *Circus pygargus* 33/34, Svilnica *Cettia cettia* 33/47, Njivska gos *Anser fabalis* 34/57, Belorepec *Haliaeetus albicilla* 34/59, Navadna prosenka *Pluvialis apricaria* 34/61, Brinovka, kos, vinski drozg *T. pilaris*, *T. merula*, *T. iliacus* 34/62, Plašica 34/62, Rdeči kalin *Carpodacus erythrurus*

ERMAN, C.: Belorepec *Haliaeetus albicilla*, 34/59

GEISTER, I.: Skobec *Accipiter nisus* 31-32/16, Grivar *Columba palumbus* 31-32/16, Smrdokavra *Upupa epops* 31-32/17, Polojnik *Himantopus himantopus* 34/61

GJERKEŠ, M.: Polojnik *Himantopus himantopus* 31-32/15, Ričji orel *Pandion haliaetus* 33/44, Žametna penica *Sylvia melanocephala* 33/47

GREGORI, J.: Rjavi škarnik *Milvus milvus* 34/59, Navadna prosenka 34/61

GROŠELJ, P.: Sivka, kostanjevka *A. ferina*, *A. nyroca* 33/34, Turška grlica *Streptopelia decaocto* 33/45, Škorec *Sturnus vulgaris* 33/48, Zelenec *Chloris chloris* 33/48, Lišček *Carduelis carduelis* 33/48, Labod grbec *Cygnus olor* 34/56, Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris* 34/62

KAZMIERCZAK, K.: Njivska gos *Anser fabalis* 33/43, Tatarska žvižgavka *Netta rufina* 33/43, Mali škurh *Neminius phaeopus* 33/45, Pegam *Bombus garrulus* 33/45, Breguljka *Riparia riparia* 33/45, Modra taščica *Luscinia svecica* 33/47

KOZINC, B.: Bela štoklja *Ciconia ciconia* 33/42, Rumenoglavi kraljiček *Regulus regulus* 33/47, Krokav *Corvus corax* 33/48, Navadna postovka *Falco tinnunculus* 33/44

LIPEJ, L.: Sabljarka *Recurvirostra avosetta* 34/61, Planinski orel *Aquila chrysaetos* 34/60

LUSKOVEC, V.: Labod grbec *Cygnus olor* 33/42, Rjavi škarnik *Milvus milvus*, 33/44

PERUŠEK, M.: Belorepec *Haliaeetus albicilla* 34/59

POLAK, S.: Rumenoglava pastirica *Motacilla cinerea* 33/46, Veliki skovik *Otus scops* 34/61

ŠERE, D.: Vrtna penica *Sylvia borin* 31-32/18

ŠKORNIK, I.: Žlicarka *Platalea leucorodia* 34/56, Duplinska gos *Tadorna tadorna* 34/58, Rjavi jastreb *Aegypius monachus* 34/60, Planinski hudournik *Apus melba* 34/62

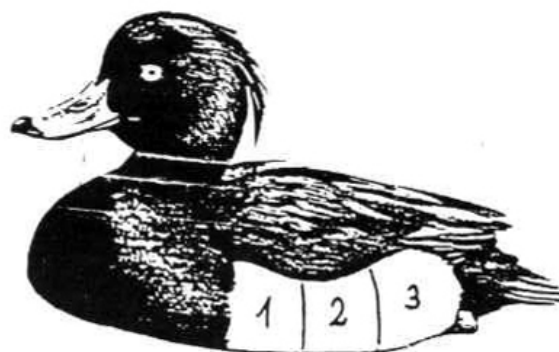
VOGRIN, M.: Srednji žagar *Mergus serrator* 31-32/15, Zlatouhi ponirek *Podiceps auritus* 31-32/15, Mali sokol *Falco columbarius* 31-32/16, Grivar *Columba palumbus* 31-32/16, Mala uharica *Asio otus* 31-32/17, Navadni brezovček *Acanthis flammea* 31-32/18, Kvakač *Nycticorax nycticorax* 34/56, Njivska gos *Anser fabalis* 34/57, Beločela gos *Anser a. albifrons* 34/57, Tatarska žvižgavka *Netta rufina* 34/58, Kostanjevka *Aythya nyroca* 34/58, Črni škarnik *Milvus migrans* 34/59, Kačar *Circeus gallicus* 34/60, Koconoga kanja *Buteo lagopus* 34/60, Beločeli deževnik *Charadrius alexandrinus* 34/61

VOGRIN, M.: Labod grbec *Cygnus olor* 34/56, Žlicarica *Anas clypeata* 34/58

Bodimo pozorni na obarvane ptice Watch out for colour marked birds

Že dalj časa se razen običajnih aluminijastih obročkov uporabljajo tudi razni drugi načini (metode) za zaznamovanja ptičev. Razen običajnih aluminijastih obročkov, se uporabljajo tudi plastični obročki, barvaste perutne značke, plastični ovratni obročki, ter barvanje določenih delov na ptici, kar je seveda uporabno samo do prve golitve perja. Vse te različne metode označevanja so predvsem namenjene populacijskim raziskavam. Prednost takega označevanja je tudi v tem, da ptico ni potrebno ponovno ujeti, ampak lahko s pomočjo daljnogleda ali teleskopa "preberemo" barve obročkov, značk, ter barve določenih delov perja na ptici. Pri tem delu pa je potrebna natančnost, ker imajo barvne kombinacije čisto določen pomen. Ti zbrani podatki nam v zelo kratkem času lahko pokažejo starostno strukturo gnezdeče vrste, selitvene smeri in poti, geografsko razširjenost prezimovanja in podobno. Res je tudi to, da se ti načini največ uporabljajo pri večjih pticah, predvsem pa to velja za tiste vrste, ki jih je po zaznamovanju v gnezdu ali med beganjem kasneje težko ponovno ujeti (race, gosi, štoklje, po-brežnike, ujede, sove in druge).

Pri nas v Sloveniji smo pred časom že zaznamovali različne vrste ptičev z barvnimi obročki. Sedaj na ta način označujemo samo bele štoklje *C. ci-*

conia, male martinice *T.hypoleucos* in male deževniške *C.dubius*, v letu 1988 pa imamo v načrtu označevanje z barvnimi obročki pri naslednjih dveh vrstah: rečni galeb *L.ridibundus* in pri navadni postovki *F. tinnunculus*. Ker je Slovenija tudi na križišču selitvenih poti, je velika verjetnost, da se bomo v jesenskem, zimskem ali celo spomladanskem času srečali s tako označenimi in obarvanimi ptiči.

Zato v tem sporočilu apeliramo na vse člane društva, naj bodo pozorni na vse primerke ptičev, ki bi bili neobičajno obarvani, ali kako drugače barvno označeni, ter na primerke, ki bi imeli barvne obročke. Zaradi lažjega razumevanja vam predstavljamo nekaj primerov tako označenih ptic po Evropi.

V primeru, da opazujete barvno označeno ptico, zabeležite datum in mesto opazovanja, vrsto ter na kateri nogi ali peruti ima barvni obroček ali značko. Zbrane podatke pošiljate na naslov: Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, 61000 Ljubljana ali na naslov društva. V primeru povratne informacije, vam bomo z veseljem poslali podatke o zaznamovanju. Dare Šere, Prešernova 20, 61000 Ljubljana.

Siva gos <i>A.anser</i> , ovratni obročki bele barve, Avstrija
Siva gos <i>A.Anser</i> , barvni obročki, rdeči ali beli, Češkoslovaška
Njivska gos <i>A.fabalis</i> , modri ovratni obročki, Švedska
Veliki kormoran <i>P.carbo</i> , beli barvni obročki, Poljska
Čopasta črnica <i>A.fuligula</i> , tribarvno obarvano bočno perje, (glej risbo), Švica
Sivka <i>A.ferina</i> , isto kot pri čopasti črnici, Švica
Močvirski lunj <i>C.pygargus</i> , različno obarvane perutne značke, Poljska
Orel belorepec <i>H.albicilla</i> , barvni obročki, Švedska
Togotnik <i>P.pugnax</i> , barvni obročki, ter obarvano perje, Zahodna Nemčija/Senegal
Rečni galeb <i>L.ridibundus</i> , rumeno obarvano perje, Danska
Srebrni galeb <i>L.argentatus</i> , barvni obročki, Zahodna Nemčija

VSEBINA

CONTENTS

Industrijski objekt kot prebivališče za ptice (P.Grošelj)	49	Industrial complex as bird habitat (P.Grošelj)
Mladič čopaste kukavice Clamator glandarius najden v bližini Skadarskega jezera (B.Štumberger)	53	Young Great Spotted Cuckoo Clamator glandarius recovered in the vicinity of Lake Skadar (B.Štumberger)
Iz ornitološke beležnice:	56	From the ornithological note book:
Nycticorax nycticorax, Platalea leucorodia, Cygnus olor, Anser fabalis, Anser a. albifrons, Tadorna tadorna, Anas clypeata, Netta rufina, Aythya nyroca, Milvus migrans, Milvus milvus, Haliaeetus albicilla, Aegypius monachus, Circaetus gallicus, Aquila chrysaetos, Buteo lagopus, Himantopus himantopus, Recurvirostra avosetta, Charadrius alexandrinus, Pluvialis apricaria, Otus scops, Apus melba, Picoides tridactylus, Ptyonoprogne rupestris, Turdus pilaris, Turdus merula, Turdus iliacus, Remiz pendulinus, Carpodacus erythrinus .		
Poročila od koderkoli: Sečovlje	63	Reports from nere and there: Sečovlje
Štetje kanj Buteo buteo iz avtomobila	64	Counting of the Buzzard Buteo buteo from a car
Društveni izlet v Gibino in Razkrižje	65	Association's trip to Gibina and Razkrižje
Skrivnostna fotografija	65	Mystery photograph
XVI.konferenca Evropske kontinentalne sekcije ICPB-ja	66	XVI th Conference of the European Continental Section of ICPB
Kazalo VIII. letnika (1987)	67	Index of Volume VII (1987)
Bodimo pozorni na obarvane ptice!		Watch out for colour marked birds!

